Samen stad maken

Geen Utrecht zonder U

Gemeente Utrecht

Waarom nieuwe koers?

Ontwikkelingen buiten (maatschappelijke context):

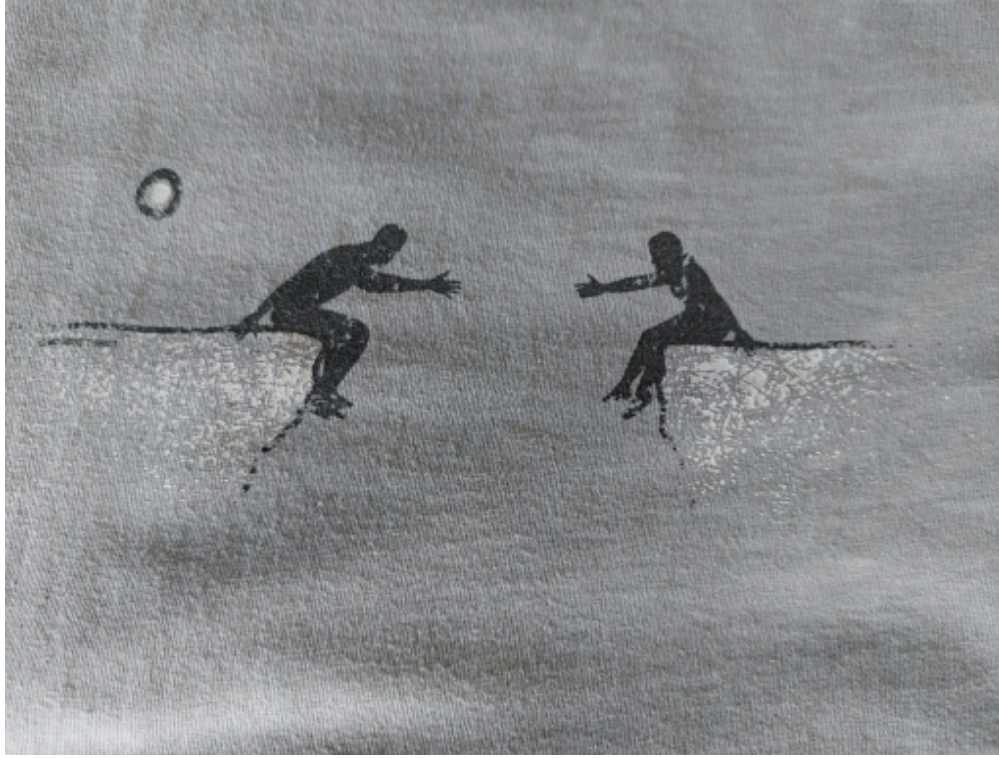
- Veel Utrechters willen graag bijdragen aan een mooier Utrecht, ook samen met de gemeente
- Veel mooie voorbeelden van samenwerking: ervaringskennis en vakkennis aan elkaar verbinden
- Te veel Utrechters voelen zich niet gezien en gehoord**.** Ook niet, *en soms juist niet*, in een participatietraject. (Rekenkamerrapport Horen, zien en samen door)
- Veel geluiden bereiken ons niet vanzelf
- Grotere afstand tussen systeemwereld en de leefwereld; vertrouwen in de gemeente neemt af
- Grotere afstand tussen Utrechters onderling

Gemeente Utrecht

Nieuwe koers:
Geen Utrecht zonder U

Overtuiging

- Verbinding en vertrouwen is nodig voor een goed functionerende democratie.
- Alleen als overheid, markt en gemeenschap beter en gelijkwaardig met elkaar samenwerken, komen er duurzame oplossingen voor de uitdagingen van deze tijd.

En dat vraagt wat van ons

- Het vraagt verandering in houding en gedrag.
- Vernieuwing van samenwerkingsvormen met Utrechters.

Gemeente Utrecht

Met Utrechters bedoelen we alle (toekomstige) bewoners, gebruikers, maatschappelijke en commerciële organisaties van Utrecht.

Veel gesprekken gevoerd

Hoe kunnen we de afstand verkleinen?

Wanneer ging de samenwerking goed en wat maakt het een goede samenwerking?

Hoe zorgen we dat plannen en uitvoering aansluiten bij het vraagstuk en de mensen voor wie we het doen?

Gemeente Utrecht

Leidende principes voor houding en gedrag

Democratie is mensenwerk

Gemeente Utrecht

Welk gedrag hoort daar bij?

Leidende principes	Voorbeeld van gedrag
We zijn **open en eerlijk**	• We zijn duidelijk in wat ons doel is, we lichten onze besluiten toe en koppelen terug wat we wel en niet gedaan hebben met input van Utrechters (transparantie ook over proces) • **We starten open, voordat er een oplossing of een plan ligt** • **We laten onszelf als mens zien**; we laten ook ons gevoel zien, stellen ons kwetsbaar en empathisch op
We geven **vertrouwen** aan Utrechters	• We geven ruimte aan eigenaarschap en verantwoordelijkheid voor Utrechters • Loslaten en accepteren dat het anders kan gaan dan wij zelf in gedachten hebben: wij weten niet alles beter • Vertrouwen krijgen, begint met vertrouwen geven
We tonen **lef**	• We durven te innoveren en nieuwe vormen uit te proberen • We durven te handelen op signalen: luisteren en er ook wat mee doen. • We durven een grens te trekken, ook voor onze eigen veiligheid
We zorgen proactief voor **inclusie en diversiteit**	• Maatschappelijk sensitief: we zijn ons bewust van onze vooroordelen en zijn nieuwsgierig naar de verschillende perspectieven op een vraagstuk. • We erkennen het ongelijke speelveld en investeren ongelijk voor gelijke kansen • We doen extra moeite om degene voor wie we het doen (gebruikers) betrokken te laten zijn • We zorgen voor passende taal en passende vorm (specifiek aandacht voor jongeren onder de 18)
We investeren in **duurzame relaties** en verbinding met de stad	• **We gaan het Stadskantoor uit, werken zo veel mogelijk ter plekke, meer buurt- en wijkgericht** • We starten een relatie met aandacht, we luisteren oprecht als start voor verbinding en spreken waardering die er is uit • We investeren in relaties met sleutelpersonen in de stad • We stimuleren dat Utrechters met elkaar in gesprek gaan en er voor elkaar kunnen zijn
We willen continu **leren en verbeteren**	• Het mag fout gaan, we vragen om feedback van de Utrechters • We toetsen bij de mensen waar het om gaat of de oplossing werkt • We maken altijd gebruik van de data die er al is (inwonerssignalen bijvoorbeeld)

Werken zoveel mogelijk ter plekke

(tekentafel de wijk in)

Gemeente Utrecht

Wijkplatforms als duurzame relatie

- Een structurele groep betrokken Utrechters met een verbindende rol in de wijk, tussen bewoners onderling en met de gemeente.

- Zoals gevraagd in motie 371 een duidelijke plek in het beleid en in het kompas voor zeggenschap: eigenaarschap bij Utrechters.
  - In de basis: overheidsmiddelen
  - Op onderwerp met gemeente als partner: overheidsparticipatie

- Afspraken wijkplatforms en tekst in beleidsnota in gezamenlijkheid gemaakt.
  - Het wijkplatform zet zich in voor een zo inclusief mogelijk geluid (inspanningsverplichting).
  - Het wijkplatform spreekt niet namens de gehele wijk, maar deelt wat er leeft en speelt
  - Adviesrecht (motie 369) afspraken op hoofdlijnen:
    - Adviesrecht is geen adviesplicht.
    - Gemeente is verantwoordelijk wijkplatforms te informeren op verzoek wijkplatform.
    - Gemeente en wijkplatform maken vooraf afspraken wat er gebeurt met een advies.
    - Wijkplatform maakt inzichtelijk wie betrokken was bij opstellen advies, een breed gedragen advies weegt anders dan minder breed gedragen.
    - De gemeente geeft altijd een inhoudelijke reactie.

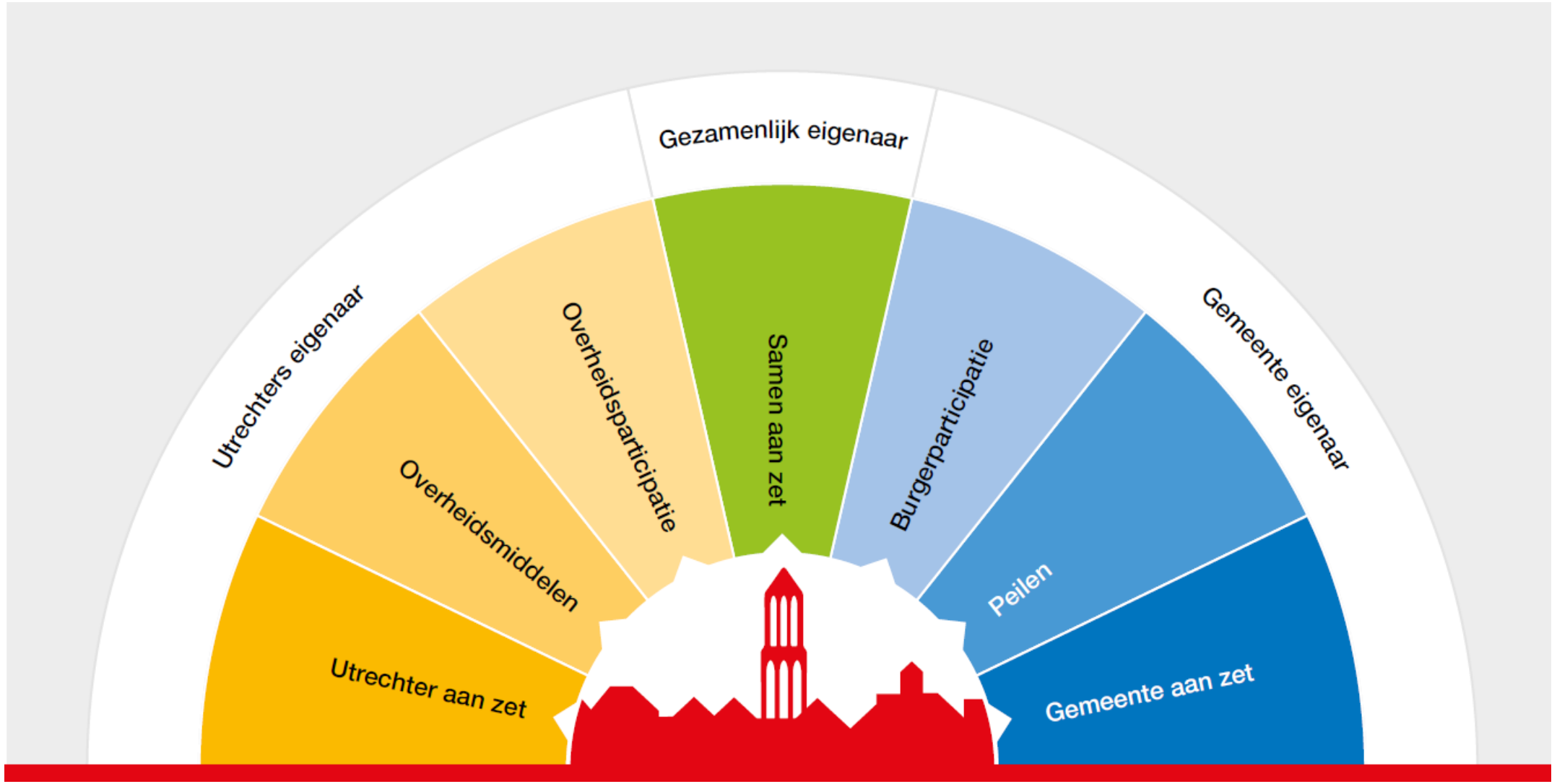
Nieuwe samenwerkingsvormen nodig

- Niet iedereen kan en wil meedoen in een burgerparticipatietraject --> groep niet representatief
- Vaak over en weer verkeerde verwachtingen en daardoor teleurstellingen
- Utrechters kunnen vaak gemakkelijker meer mensen bereiken, weten beter wat er speelt of maken beter gebruik van locatie- en ervaringsdeskundigheid
- Meer eigenaarschap voor Utrechters brengt menselijke maat terug
- Extra investeren in gemeenschapskracht is nodig, juist in tijden van schaarste

Kompas voor zeggenschap

Verschillende vormen van samenwerking

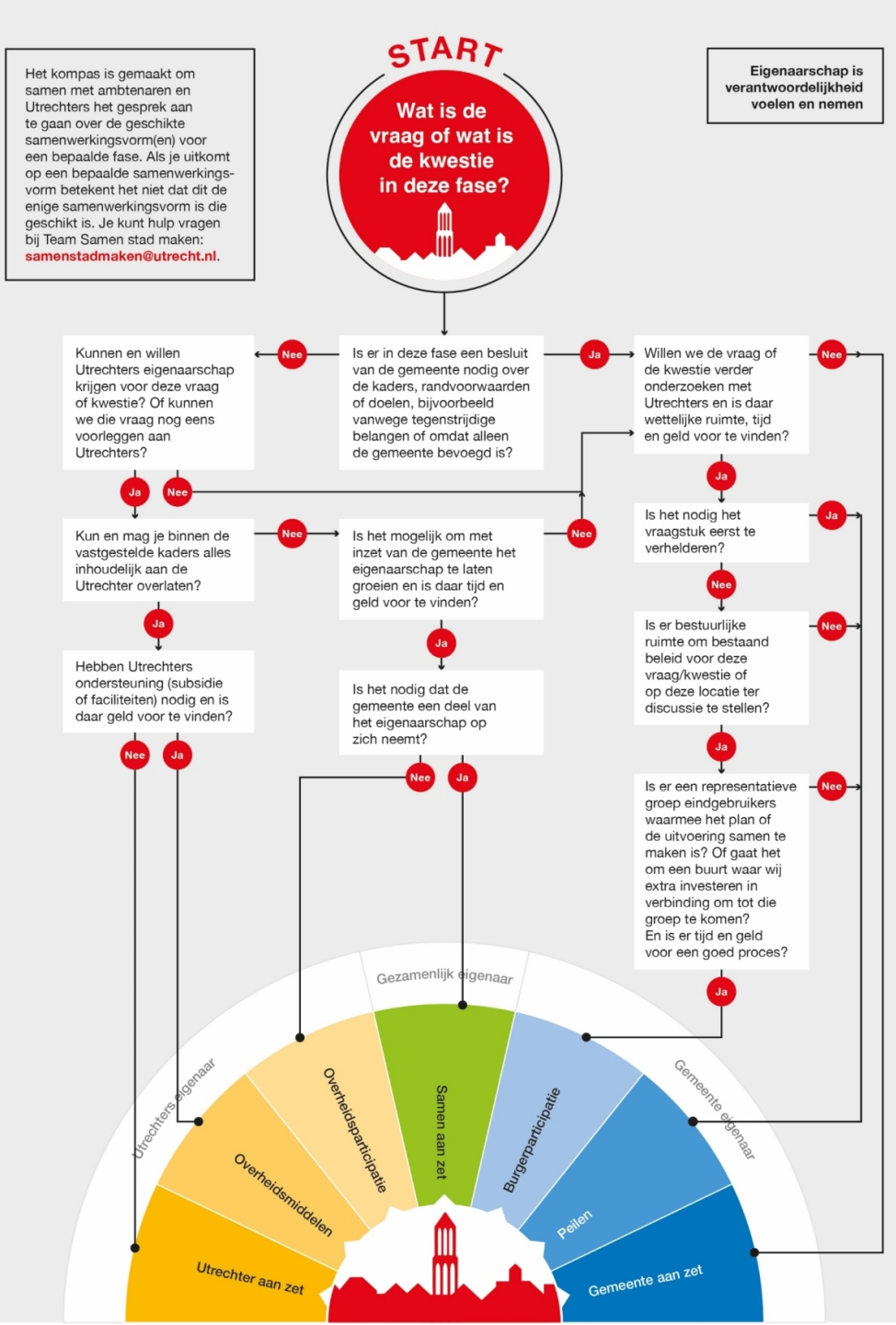
Gemeente Utrecht

Toelichting met voorbeelden

Utrechter aan zet	Utrechters nemen verantwoordelijkheid. De gemeente heeft controlerende en zo nodig wettelijke rol zoals bijvoorbeeld een vergunning verlenen of handhaven.	Wijkmagazines, buurtfeest
Overheidsmiddelen	Utrechters nemen verantwoordelijkheid. De gemeente stelt subsidie of faciliteiten beschikbaar op basis van vastgestelde kaders en maakt hierover afspraken (voorwaarden) met de initiatiefnemers.	Buurthuizen in zelfbeheer, speeltuin in zelfbeheer, wijkplatforms
Overheidsparticipatie	Utrechters nemen verantwoordelijkheid. De gemeente faciliteert en steunt Utrechters met personele inzet door bijvoorbeeld kennis, ervaring, vaardigheden of netwerk in te brengen. Hierover maakt de gemeente afspraken met de initiatiefnemers, eventueel ook over financiële bijdrage.	Wooncoöperaties, buurtverbinders, Stadsmakers, wijkplatforms, plan voor vergroening buurt, wijkvisie, vreedzame school of vreedzame wijk, vaccinatie in buurten, uitvoering burgerberaad,
Samen aan zet	De gemeente en Utrechters werken samen op basis van gedeeld eigenaarschap binnen de (door de raad) vastgestelde doelen. Dit betekent dat beide verantwoordelijkheid nemen. In deze vorm zijn we niet gericht op een besluit van de gemeente.	Wij(k) bouwen in Leeuwesteyn, Wervenberaad, Wijkalliantie+, Parkorganisatie Maximapark, Gezondheidspact
Burgerparticipatie	De gemeente is verantwoordelijk en nodigt uit om (vaak met een beperkte groep) samen te gaan maken. Utrechters zijn de participerende partij, representativiteit is van belang. De gemeente neemt uiteindelijk een afgewogen besluit.	Opstellen buurtagenda's, Overvecht Centrum, sollicitatie programmadirecteur Samen voor Overvecht, Park Leeuwensteyn, stadsteam Jaarbeurspleingebouw
Peilen	De gemeente is verantwoordelijk en voert brede peiling uit door gebruik maken van inwonerssignalen en vragen stellen onder gebruikers en belanghebbenden: zowel online als in gesprekken. Op basis van deze brede inventarisatie van verschillende belangen neemt gemeente een besluit.	Zoekgebieden duurzame energie, Nota van Uitgangspunten uit UPG, Omgevingsvisie, verbetering dienstverlening, Panel Meetellen
Gemeente aan zet	Gemeente voert wettelijke taak uit. De gemeente is verantwoordelijk en informeert Utrechters.	Handhaving, uitgifte paspoorten

Hoe werkt het Kompas?

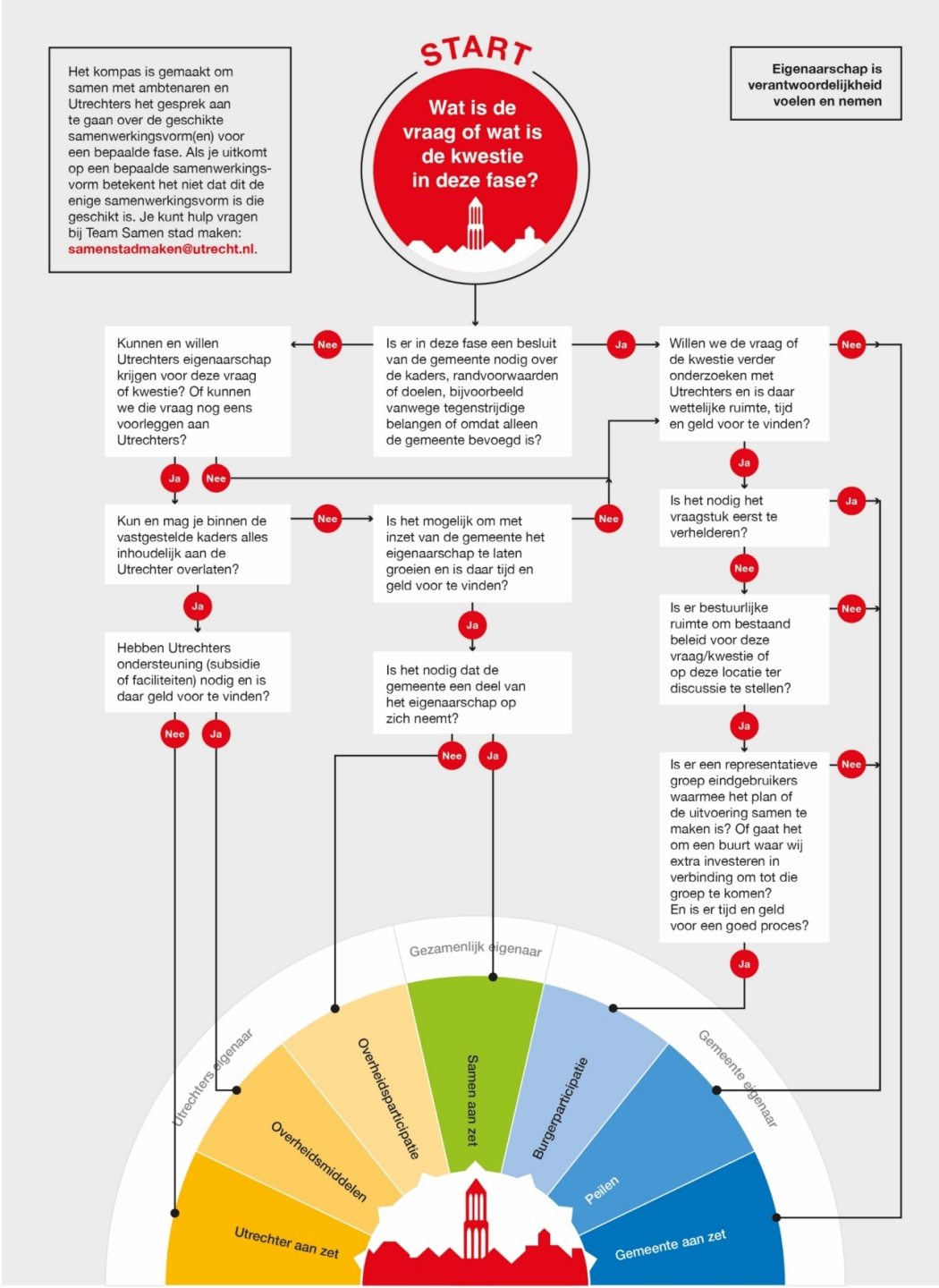
- Het kompas is een handvat om samen (Utrechters en gemeente) het gesprek te voeren over de samenwerkingsvorm.
- Het kompas is bedoeld om meer duidelijkheid te geven en verwachtingen over en weer helder te maken.
- Binnen een onderwerp kan in de loop van de tijd (per fase en per onderdeel/kwestie) de situatie veranderen. Je doorloopt telkens opnieuw het kompas.
- Het kompas nodigt uit tot actief overwegen van andere mogelijkheden om Utrechters meer zeggenschap te geven waar het kan.
- Het kompas stimuleert leidende principes voor houding en gedrag.
- Afweging op basis van kompas wordt aan de voorkant bestuurlijk inzichtelijk gemaakt (college- en raadsvoorstellen).

Gemeente Utrecht

Doorontwikkeling van het kompas

- Het kompas is niet perfect en niet waterdicht.
- Het gebruik vraagt begeleiding van ambtenaren die er vaker mee meewerken (team Samen stad maken)
- Nu met Utrechters oefenen en het kompas samen verbeteren en doorontwikkelen.
- Evalueren en begin 2026 terug naar de raad.

Kompas koerst op meer zeggenschap

1. Bredere belangenafweging door college en raad met meer ongehoord geluid (beginfases)

- Meer ‘peilen' door bij bredere groep meer gelijkwaardig het geluid te horen, o.a. door meer gebruik van inwonerssignalen die we op andere manieren binnen krijgen en ophalen
- Minder burgerparticipatie

2. Meer eigenaarschap van Utrechters: wat Utrechters zelf kunnen doen ze zelf (latere fases)

- Meer overheidsparticipatie (wij steunen Utrechters)
- Meer samen aan zet

Hiermee willen we een grotere groep mensen bereiken en democratie van iedereen maken.

Gemeente Utrecht

Samen stad maken

Geen Utrecht zonder U

Gemeente Utrecht

Samen stad maken: Geen Utrecht zonder U

Missie

Lokale democratie van iedereen maken

Doel van samenwerking met Utrechters

Plannen en uitvoering laten aansluiten bij het vraagstuk en de mensen voor wie we het doen

Doelstelling van deze beleidsnota

1. Resultaat

Utrechters hebben meer zeggenschap over beleid, plannen en uitvoering in hun stad

- er is meer eigenaarschap voor Utrechters.
- college en raad maken een brede belangenafweging in besluitvorming.

2. Proces

De gemeente is een betrouwbare samenwerkingspartner voor Utrechters.

Wat betekent dit voor rol van de raad?

- Raad meer aan de voorkant in positie om bredere belangenafweging te maken en doelen en randvoorwaarden vast te stellen.
  - College is aan zet om verschillende belangen op te halen en te wegen voor voldoende representativiteit.

- Raad geeft Utrechters meer ruimte om zelf te kunnen doen binnen vastgestelde kaders.

- Raad maakt zich er hard voor dat ambtenaren te allen tijden veilig hun werk kunnen doen in samenwerking met Utrechters (toenemende boosheid en agressie).

- Raad kan bij bespreking van dit beleid input meegeven voor vernieuwing participatie- en inspraakverordening en mogelijkheden omgevingswet: wat wil de raad juridisch verankeren?

- Rol van de raad bij participatie is onderwerp van de adviescommissie participatie

Implementatie en continue doorontwikkeling

Een beweging van verandering in de ‘genen’ en de systemen
van de hele gemeente Utrecht

Sturing en organisatie	Heldere interne rolverdeling, controlerende rol toevoegen, heldere plek in organisatie en aansturing, samenhang met andere opgaven zoals inclusie, menselijke maat, etc.
Continue en systematisch leren	Leren met Utrechters: online loket voor ambtelijk vakmanschap, tools en instrumenten, training, instrumenten ontwikkelen, verankering in HR beleid, reflectie van buiten.
Systemen, regels en afspraken	Verordening, digitale systemen voor relatiebeheer en inwonerssignalen, begroting en aanbestedingsregels.